

Bp Andrzej F. Dziuba, ***Bogu jedynemu. Z nauczania pasterskiego 2021-2022***, red. s. Maria Rybicka MSC, ks. Andrzej Sylwanowicz, ks. Rafał Woronowski, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2023, ss. 261, ISBN 978-83-8281-406-4.

Ważnym przejawem pełnionych zadań w chrześcijaństwie, wraz ze świadectwem wiary, jest głoszenie przesłania Jezusa Chrystusa, którego zapisanym centrum jest orędzie ewangelii, tak słowem jak i codzienności życia. Zresztą, sam Jezus z Nazaretu nauczał i temu zadaniu poświęcał bardzo wiele czasu oraz trudu apostołskiego. Właśnie Ewangelie są spisaniem, już po pewnym czasie, a trwającym we wspólnocie Kościoła przekazów o Jezusie, jego działalności słowach.

Kościół, od niemal dwóch tysięcy lat, wytrwale niesie to orędzie i stara się - na różne sposoby - doskonalić ten przekaz, wykorzystując różne narzędzia i metody, zawsze będąc zatroskanym o wierność treściom objawionego słowa oraz całej tradycji. Z pewnością szczególnym wyrazem i ciągle aktualnym, zresztą sprawdzonym w czasie, jest przekaz werbalny, w dosłownym sensie tego słowa.

Biskup łowicki Andrzej F. Dziuba proponuje wybór swoich homilii z lat 2021-2022. W sumie to 44 teksty, wygłoszone, które zostały wygłoszone przy bardzo różnych okazjach, m.in. jubileusze, celebracje liturgiczne, pielgrzymki, spotkania. Wszystkie włączone były w celebrowana Eucharystię, a zatem mają charakter homilii liturgicznej.

Sam autor zbioru homilii jest biskupem łowickim od 2004 r. Przez dziesięć lat był profesorem zwyczajnym teologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie oraz w Akademii Teologii Katolickiej, a obecnie Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Z tej dziedziny opublikował liczne książki, artykuły, prezentacje i omówienia, a także bardzo liczne recenzje, zwłaszcza publikacji w językach obcych. Sam także publikował w językach obcych. Brał udział w licznych kongresach, sympozjach, konferencjach krajowych oraz zagranicznych, prezentując swoje przedłożenia, które ukazywały się w aktach lub wydaniach zbiorowych.

W wielu tekstach można zauważyć umiejętne i twórcze łączenie czytań mszalnych z celebrowanym wydarzeniem. Daje to pewien obraz, który zdecydowanie podkreśla znaczenie Eucharystii. Jest to bardzo ważne, aby w ten sposób nie zatracić eucharystycznej rzeczywistości dziękczynienia, które odnosi się do całej rzeczywistości świata, tak w sensie stwórczym jak i zbawczym.

Omawiany materiał kaznodziejski mimo, iż jest przywołaniem przeszłości, to w niczym nie utracił swej aktualności. Tkwi to zwłaszcza w jego walorach teologicznych, które są prawdą uniwersalną i ciągle aktualną. Oto przeszłość może nadal dobitnie mówić i dziś. Tym bardziej, że sam autor wskazuje we wstępie: „Tak więc kolejny wybór homilii z lat 2021-2022, dzięki ich publikacji zostaje zaproponowany ku lekturze, medytacji i namysłowi duchowemu. Homilie te zyskują jakby jeszcze jedno życie, które nada im każdy, kto zechce pochylić się choćby nad najmniejszym fragmentem, a nawet jedynie zdaniem” (s 14).

Większość homilii wygłoszona był na terenie diecezji łowickiej, np. Sochaczew, Głowno, Bolimów, Kutno, Rawa Mazowiecka, Chrusty. Kilka homilii to przepowiadanie z katedry biskupiej w Łowiczu. Znalazły się tutaj także homilie głoszone na terenie Polski, np. Kalisz, Górka Klasztorna, Swarzewo, Łaskarzew, Augustów, Trzebnica. Autor zamieszcza także tekst z Waterloo, Midland, Kitchner w Kanadzie

Warto zauważyć, iż bardzo zróżnicowane były okoliczności głoszonych homilii, m.in. sakramenty, rocznice, dziękczynienia, wydarzenia świecie, pielgrzymki. W treściach bardzo wyraźnie wybrzmiewają te okoliczności, ale w sensie teologicznym i duszpasterskim. Jednak zawsze ściśle powiązane z czytaniem liturgicznymi. Można odnieść wrażenie, że kaznodzieja - także od tej strony - przygotowywał się do tych spotkań modlitewnych i stąd niejednokrotnie prezentuje zaskakująco dużą wiedzę historyczną.

Wymownym jest, że bp Andrzej F. Dziuba nie przywołuje przykładów homiletycznych. Jeśli zaś jawią się jakieś postacie, to tylko biblijne lub świętych i błogosławionych. Czasem sięgając do historii parafii czy analizując wydarzenie wskazuje także na lokalne postacie np. księża pracujących w danej parafii. Wydaje się, że to dobry zabieg przywoływania historii, bowiem często dane postacie wpisane są w dzieje wielu rodzin czy lokalnych wydarzeń, także niekiedy poza kościelnych. Kościół zawsze oddziaływał twórczo, i to nie tylko w płaszczyźnie religijnej, na tzw. „Małe Ojczyzny”, np. edukacja, organizacje społeczne, sport, kultura, sztuka. Prezentowane przepowiadanie homiletyczne wskazuje, iż wielokrotnie te okoliczności są nadal twórczo i w harmonii żywo obecne.

Przeprowadzane niejednokrotnie analizy teologiczne wyraźnie pokazują na działalność akademicką autora homilii. W tej materii czuje się on bardzo swobodnie, co nadaje tekstom pewnego głębszego osadzenia w nauczaniu Kościoła. Autor jest wierny nauczaniu Magisterium Kościoła, choć generalnie wprost się do niego nie odwołuje. Zatem nie ma cytatów wy-

powiedzi papieskich czy dokumentów dykasterii watykańskich. To bardzo dobry zabieg i bardzo poprawny w kaznodziejstwie, zwłaszcza w głoszonych homiliach.

Natomiast bardzo ważnym atutem prezentowanego zbioru jest szerokie ubiblijnienie, ubogacenie treściami Pisma świętego, obu Testamentów. Nie chodzi jednak o dosłowne cytaty czy wskazania w odnośnikach przywoływanych tekstów, ale o teologię biblijną, oczywiście z nachyleniem homiletycznym i kaznodziejским. Widać, że bp Andrzej F. Dziuba, choć nie jest biblistą, ale teologię moralistą, bardzo dobrze sobie z tym radzi. Przez to słuchacze mają bezpośrednie echo usłyszanego słowa Bożego. Jakby bezpośrednio wraca ono w interpretacji widocznego i głoszącego homilię kaznodziei.

Książka łowickiego kaznodziei tchnie dużym dynamizmem teologicznym. Czasem można nawet odnieść wrzenie, iż tworzy oni małe traktaciki teologiczne. Autor czuje się w tej formie komunikowania bardzo dobrze i swobodnie, dając jednocześnie interesujące przesłanie homiletyczne, które staje się ewangelizacyjną katechezą. Wydaje się, że je dzisiaj bardzo brak. Co także utrudnia odtwórczy charakter współczesnego kaznodziejstwa. Nie chodzi bowiem o opowiadanie swoimi słowami usłyszanego słowa Bożego. Niestety temu ulega wielu współczesnych kaznodziejów, co często świadczy o braku należytego przygotowania, a zarazem braku odpowiedzialności za to niezwykle zobowiązanie zarezerwowane zwyczajnie biskupom i prezbiterom, a nadzwyczajnie zlecane diakonom.

Należy z uznaniem przyjąć publikację kolejnego zbioru wyboru homilii biskupa łowickiego za lata 2023-2022. Jest to już liczący kilka tomów zbiór. Każdy z nich zawsze publikowany w odpowiedniej szacie graficznej i edytorskiej. Poszczególne teksty zostały opatrzone tytułami i podzielone na mniejsze części. Ważnym jest, iż każda homilia poprzedzona jest także pełnym wykazem czytań biblijnych. Warto dodać, iż bardzo często autor wręcz odwołuje się w swym przesłaniu do wszystkich czytań, co niestety nie zdarza się zbyt często. Wiadomo przecież, że konstrukcja schematu czytań ma bardzo wyraźne przesłanie, w którym godne uwagi są wszystkie teksty.

Zbiór homilii bp. Andrzeja F. Dziuby jest także darem dla utrwalania dziejów diecezji łowickiej. Jest on drugim biskupem diecezjalnym, po bp. Alojzym Orszuliku SAC. (1922-2004), dziejach tej diecezji erygowanej przez papieża Jana Pawła II bullą *Totus tuus Poloniae populus*, w dniu 25 marca 1992 roku. Większość bowiem proponowanych tekstów związana

jest z wydarzeniami diecezjalnymi, a w tym sześc wygłoszono w katedrze łowickiej, a więc z katedry biskupa.

Autor prezentując zbiór homilii wskazuje we wstępie: „Z racji swojego charakteru, będąc żywym słowem (...) mają one własną specyfikę treściową oraz narracyjną. Są niepowtarzającym *locus* teologiczno-eklezjalnym, historycznym oraz społecznym” (s. 14). Nie można przy lekturze pominąć tego specyficznego rozeznania proponowanego słowa Bożego, które nie jest akademickim wykładem czy przedłożeniem. Oczywiście, są tam czasem pewne wątki i o takim charakterze, ale traktowane są jako narzędzia pomocnicze kaznodziejskiego przepowiadania i narracji.

Dobrze, że w proponowanych homiliach wybrzmiewa paschalne misterium Chrystusa. To jest szczególnie ważna dynamiczna moc całego kaznodziejstwa. Pryzmat śmierci i zmartwychwstania Jezusa nadaje homilii wyraźniejszy charakter liturgicznej celebracji, wskazując, że jest ona aktem liturgicznym. To połączenie z tajemnicą paschalną pozwala na wyraźniejsze odniesie się do prawd wiary i pouczenia moralnego. Biskup łowicki pamięta jednocześnie, że homilia przygotowuje wspólnotę do celebrowania Eucharystii.

Ważnym elementem żywo obecnym w proponowanych homiliach są praktyczne aplikacje wskazujące na zobowiązanie do wnoszenia Ewangelii w dalsze własne życie oraz w świat. Nie są to jednak sztucznie wskazywane czy wręcz narzucę ogólniki, ale bardziej wskazywanie na codzienne życie w błogosławionej nadziei pielgrzymów ziemi ku wiecznej komunii z Bogiem i zbawionymi. Taka szeroka opcja homilii czyni je jednocześnie bardziej podatnymi na komunikacyjną relację z ich odbiorcami.

Wydaje się także czymś ważnym nowe życie wygłoszonych historycznie tekstów. Historia ciągle pozostaje nauczycielką życia, choć z tym dziś – zwłaszcza w proponowanym obecnie systemie edukacji – jawią się poważne wątpliwości i problemy. Może właśnie w takich nowych okolicznościach wygłoszone kiedyś słowo wyda jeszcze nowsze i zarazem kolejne plony w ciągle potrzebnym i wytrwałym dziele ewangelizacji. Przecież orędzie Ewangelii pozostaje ciągle to samo, ale nie takie samo. Żywotność przepowiadania Jezusa z Nazaretu nie utraciła swej aktualności, tak kierowanej do indywidualnego jak i społecznego czy wspólnotowego odbiorcy.

o. Augustine H. Serafini